

Ես յետոյ ւաւելի մօտ ծանօթութիւն ունեցայ այդ տիկնոջ հետ, այն ժամանակ միայն նկատեցի, որ նրա աշխատութիւնները՝ դարման տանելու իր ազգայինների թշուառութիւններին՝ չէին սահմանափակուում միայն այսպիսի մասնաւոր օգնութիւններով, նրա նպատակները շատ ընդարձակ էին, նա ուներ բաւականին հիմնաւոր գաղափարներ՝ տիրող չարիքը բառնալու համար: Այդ գաղափարները զարգացել էին նրա մէջ մասամբ իր անբախտ եւ ճնշեալ դրութիւնից, իսկ առաւելապէս եղբօր ազդեցութիւնից: Նրա յարաբերութիւնները Ասլանի հետ, որպէս երեւում էր, նոր չէր: Այդ ես նկատեցի իսկոյն, երբ նա եղբօր հետ ներս մտաւ մեր սենեակը: Նա մօտեցաւ եւ մի տարապայման համարձակութեամբ, որ խիստ օտարոտի էր յարեմի կնոջ համար, նստեց Ասլանի մօտ եւ, նրա աջը առնելով իր ձեռքերի մէջ, ժպտալով ասաց.

— Ախ, որքան ցանկանում էի քեզ տեսնել... ո՞ր էիր, ի՞նչ ես այդքան թափառում այդ վանքերում...

— Վանքերն էլ պէտք է տեսնել, — ասաց Ասլանը նոյնպէս ժպտալով, — մեր ժողովուրդը դեռ չէ ազատուել վանքերից...

— Բայց քո դէմ որոգայթներ են լարուում, գիտե՞ս:

— Գիտեմ... եւ հէնց դրա համար ուզում էի տեսնել քեզ:

— Դու մատնուած ես...

— Այդ ես վաղուց սպասում էի:

Տիկինը տոտեց Ասլանին մի նամակ, որի կարդալու միջոցին դէմքը բոլորովին այլայլուեցաւ, յետոյ իր սովորական սառնասրտութեամբ հարցրեց.

— Այդ նամակը ինչպե՞ս ընկաւ քո ձեռքը:

Տիկինը պատմեց, թէ մի քանի օր առաջ փաշայի քարտուղարը բերեց իր ամուսնի մօտ այդ նամակը եւ յանձնեց նրան, փաշայի կողմից պատուիրելով, որ ամէն հնարներ պէտք է գործ դնել, որպէսզի գտնուի նամակի մէջ նկարագրուած անձը: Իսկ տիկինը գաղտնի լսում էր նրանց խօսակցութիւնը եւ իսկոյն հասկացաւ, թէ գործն ումն էր վերաբերում եւ ամուսնու բացակայութեան ժամանակ նրա թղթերի միջից վեր առեց նամակը:

Նամակը գրած էր տաճկերէն լեզուով, նրա բովանդակութիւնը մօտաւորապէս այս էր, թէ սուրբ տիրամօր տօնախմբութեան ժամանակ յայտնուեցաւ մի աբեղայ, որ լեռնային ճգնաւորի կերպարանքով թափառում էր ուխտաւորների մէջ: Յետոյ կեղծ ճգնաւորը, վանքի վաճառականի ձեւի մէջ մտած, գնաց եզիդիների ցեղապետի վրանը, նրա մօտ մնաց մի ամբողջ օր (եզիդիների ցեղապետը յայտնի թշնամի է կառավարութեան): Այնտեղից